

5. ПЪРВАТА ГОДИНА НА ОФИЦЕРСКАТА МИ СЛУЖБА

След ритуала по производството на випуска имахме домашен отпуск, но вече в друго качество, като офицери. След шестте години живот при военен режим се чувствах свободен, но задълженията ми като офицер ме караха да се съобразявам с изискванията на законите и военните устави. Офицерът е на разположение на службата непрекъснато, извън работно време и дори когато е в отпуск. Той е длъжен винаги да се съобразява със законите и военните устави. Изпитвах известно притеснение, когато съм облечен в униформа. Това се отнася особено когато съм извън Варна, защото на други места в страната рядко се срещат морски офицери. Морската униформа винаги привлича погледите на хората около теб. Така и не свикнах с това, докато носех униформата на морски офицер цели 36 години.

Лейтенант Иван Йотов, 1957 г.

Тази първа офицерска отпуска прекарах с родителите си на село. Разбира се, те, братята ми, роднините и приятелите ми се радваха, че съм станал морски офицер. Като отидох на село, подарих на родителите ми получения радиоапарат при производството, като първенец на випуска. За онези времена и особено на село радиоапаратът представляваше извънредно ценна придобивка.

Освен на село през тази отпуска ходих и в Габрово на гости на големия ми брат и други роднини, които живееха там. А и да се видя с приятелите от Текстилният техникум.

След отпуската трябваше да се явим в Морско училище, където заседаваше специална комисия по назначаването на длъжности във ВМС. В комисията бяха началникът на училището, началникът на отдел „Кадри“ в щаба на ВМС капитан I ранг Трухчев и офицери от отдела.

Правилата тогава, пък и сега, бяха такива, че първенецът на випуска можеше в някакъв смисъл да избира първата длъжност, на която да бъде назначен. Когато се явих пред комисията от „Кадри“, предложиха да бъда назначен за механик на преследвач на подводни лодки, тип БО (Большой охотник). Тези кораби имаха 3 дизелови двигателя с обща мощност 1100 к.с., спомагателни двигатели и механизми и съответно електрообзавеждане. На длъжността механик на тези кораби (Командир на Бойна част 5) обикновено се назначават офицери с определен опит в службата.

Честно казано, на мен ми се стори, че това е доста сериозна длъжност и изпитах някакво притеснение. Освен това, вече писах, че на мен ми се искаше работата ми да е свързана с електротехника.

Помня, че моите притеснения се засилиха и от реакцията на началника на училището кап. I ранг Мутафов, който каза, че по-добре да започна службата си от по-малка длъжност.

Имаше и още едно обстоятелство, което ме накара да се опитам да откажа направеното ми предложение. Тогава корабите бяха базирани в гр. Бургас, а аз исках да остана във Варна. Една много важна за мен причина беше, че с момичето, с което се запознах на забавата в Морско училище, бяхме станали много добри приятели и имахме намерение да се оженим.

Аз казах, че искам, ако е възможно, да бъда назначен във Варна и да се занимавам с електротехника. Не знам дали не прекалих с желанието си, но един офицер от отдел „Кадри“ попита не искам ли да стана специалист по РТС. Съгласих се, но припомних, че нямам абсолютно никаква подготовка в тази област. Друг офицер от същата служба малко се ядоса и каза: „Ние ви агитираме цяла година, а ти чак сега се съгласяваш“. Нищо не можех да кажа, но другите по-старши от него членове на комисията бързо го успокоиха.

Началникът на отдел „Кадри“ каза, че през тази година ще ме назначат на длъжност в наскоро създадения самостоятелен отдел РТС в щаба на ВМС, а през 1958 година ще ме изпратят на курс в СССР за преквалификацията ми като специалист по РТС.

И така, тръгнах по един напълно непознат път на развитие в моята служба.

Капитан I ранг Цветан Аврамов

На другия ден се явих на Началника на отдел „Кадри“ в щаба на ВМС. Той позвъни по телефон и след малко в стаята влезе един млад капитан лейтенант с не висок ръст с открито лице и спокоен поглед. Представих му се и той явно знаеше за моето назначаване и като напуснахме стаята, ме заведе в канцеларията на отдела. Това беше капитан-лейтенант Цветан Аврамов Христов, който предната година е бил назначен за началник отдел РТС. Спомних си, че когато произвеждаха техния випуск пред ескадрения миноносец, ние присъствахме. Бяха минали само няколко дни след приемането ни в училището. Също така си спомних, че лейтенант Цветан Аврамов тогава беше обявен за първенец на випуска.

Канцеларията на отдела беше една тясна дълга стая на първия етаж на сградата на Щаба на ВМС. Сега там мисля, че е пропускът на Щаба на флота. Освен началника на отдела имаше още един офицер.

Аз бях назначен на длъжност „инженер по експлоатацията на РТС на флота“. Така малко странно започна офицерската ми служба на длъжност, която нямаше как да изпълнявам. Капитан-лейтенант Аврамов ми обясни какво ще правя през времето, докато замина на курса в Съветския съюз.

Направи ми впечатление, че ме прие много дружелюбно. Възпитан, интелигентен, бавно и спокойно с поглед, който ме гледаше в очите, ми разказа, че самостоятелно и с неговата помощ трябва постепенно да се запозная с основните на радиолокацията. След това ще трябва да обучавам матросите от специалност радиолокация в школата за подготовка на корабни специалисти. И като начало ми даде една малка книга на руски език за електронните лампи. През първия ми работен ден като офицер разбрах какво е електронна лампа, какво е диод, триод и т.н. Почувствах, че не изпитвам особени трудности за разбиране на това, което четях. Но ми стана ясно, че ми предстои много трудна задача, с която трябва да се справя колкото е възможно по-добре.

Капитан-лейтенант Аврамов ми даде още книги по радиотехника и радиолокация, които четях с интерес и се подготвях за занятията с матросите.

Тогава школата за специалисти се намираще в Морско училище, на третия етаж в източния корпус. С безпокойство и вълнение започнах занятията с матросите и постепенно повярвах, че мога да ги науча на нещо. В школата матросите получаваха основно теоретични знания, а конкретната материална част се изучаваше на корабите и в поделенията.

Сега не помня подробности от първата ми работа като „преподавател“, но мисля, че съм се справил нормално. Забелязах, че да уча други хора, ми харесва, макар че в случая аз се учех заедно с матросите. По този повод си спомням един афоризъм „който не знае, учи другите, който знае, го прави сам“. Май той се отнасяше за мен.

Занятията с матросите завършиха някъде през пролетта на 1958 г. Тогава започна един курс по РТС за офицери в Морско училище. Бях включен в този курс. Курсът се провеждаше основно от капитан-лейтенант Трифон Пенков, който беше преподавател в училището.

Ще отбележа, че дотогава във ВМС е имало само 10 офицери, които бяха завършили курс за РТС специалисти в Ленинград, СССР. Те всички бяха от

*Отляво надясно седнали:
лейтенант Илия Йовев,
лейтенант Трифон Пенков,
лейтенант Стоян Тенев,
лейтенант Константин Иванов,
лейтенант Пейчо Златков;
прави: лейтенант Иван Михов,
лейтенант Нено Ненов,
лейтенант Мико Христов,
лейтенант Васил Бутниев,
лейтенант Цветан Аврамов*

випуска, завършил през 1951 г. Курсът е бил с продължителност от декември 1951 г. до март 1953 г.

Капитан-лейтенант Трифон Пенков е от групата офицери, завършили този курс.

Той преподаваше интересно и разбираемо, макар че за хора, които нямаха почти никаква подготовка в тази област на знанията, това сигурно не е било лесно. Помня, че на курса се изучаваше и една конкретна радиолокационна станция. Това беше радиолокационната станция на торпедните катери „Зорница“. Беше ми много интересно и бях научил схемите на тази станция с най-малки подробности. Тези станции не бяха сложни, но от тях можах да науча и да запомня основните принципи на работа на радиолокационна станция.

Мога да кажа, че капитан-лейтенант Трифон Пенков е първият ми учител по радиолокация. Тогава не можех да предположа, че по-късно още много години ще работим заедно с него.

След този курс си ползвах отпуската за 1958 г. и очаквах заминаването ми в СССР на курс по РТС.

През това време се случи едно от най-важните събития в живота ми.

На 12 април 1958 г. сключих граждански брак с приятелката си, с която се запознах през есента на 1956 г. на забава в Морско училище. Тя се казваше Юлиана Христова Вълева. Вече беше завършила Учителския институт по специалност руски език и история. Известно време през есента на 1957 и зимата на 1958 г. работеше в училището в с. Генерал Кантарджиево. Баща ѝ Христо Добрев Вълев беше служител в централната поща в гр. Варна, а майка ѝ Иванка Миланова Вълев беше чиновничка в Общинския съвет в града. Имаше сестра Тамара, две години по-малка от нея.

Снимка след сключване на гражданския брак

Те живееха в малка къща с двор на ул. „Доктор Анастасия Головина“ 10.

Денят на сключването на гражданския ни брак беше слънчев пролетен ден. Бяхме облечени по костюми. Разбира се, аз бях облечен с черната парадна униформа.

Кръстници ни бяха моят съвипусник и един от най-добрите ми приятели Петър Атанасов Иванов и неговата приятелка, бъдещата му съпруга, Елена Иванова. Те живееха в кв. „Аспарухово“.

Снимка с кръстниците ни

Разписването и получаването на свидетелство за граждански брак беше някъде малко преди обед. Жена ми вече се казваше Юлиана Христова Йотова, макар че се казвах Иван Йотов Маринов. Избрахме тази фамилия, защото повече ни харесваше, пък и мен не знам защо ме знаеха като Иван Йотов. Не знам дали е било лесно да се приеме презимето ми за фамилия на жена ми, или за това имаше значение, че майката на жена ми (моята тъща) тогава работеше в гражданската служба на общината?

След разписването в гражданската служба на Общината, която беше в една малка сграда до театъра, където сега е Окръжният съд на Варна, помня, че си

Удостоверение за гражданския ни брак

направихме снимки в едно фото на главната улица някъде срещу сградата, където се намиреше известният ресторант „Севастопол“. След това заедно с кръстниците се разходихме в тогавашния слънчев пролетен ден до дома на жена ми по булевард „Осми приморски полк“. Всички ни гледаха с интерес и се усмихваха. Големият букет и сияещите ни лица са показвали, че сме младоженци.

Вечерта в дома на жена ми, който вече беше и мой дом, направихме скромна сватба.

От село бяха дошли майка ми, баща ми, брат ми Томо с жена си и съпругата на брат ми Васил – Тодорица.

*Снимка на младоженците с майка ми, баща ми,
брат ми Томо и неговата съпруга Ангелина,
и съпругата на брат ми Васил – Тодорица*

Къщата ни беше с две стаи, антре и малка кухня. В едната стая бяха нашите родители и други гости, в другата бяхме, така да се каже, младите. Бяха, разбира, се кръстниците, две-три приятелки на жена ми и няколко мои съвипусници. Спомням си, че бяха Илия Дучков, Георги Димитров (Жупана) с жена си Петранка, Кирил Антонов, Стойчо Вълканов и другите не помня. Оттогава са изминали 60 години.

Родителите ми гостуваха няколко дена и си заминаха на село.

Моето появяване в семейството на жена ми наложи малки промени в живота на сестрата на жена ми Тамара. Бабата на жена ми, баба Мара, и нейната сестра живеяха в своя къща недалеч от нашата. Те бяха сами. Тамара отиде да живее при тях. За нея там имаше отделна стая. По същество тя само спеше там, а иначе през деня беше с нас.

След сватбата през м. май ние с жена ми гостувахме на родителите ми, след това и на големия ми брат и роднините ни в Габрово. Спомням си, че даже

гостувахме на брата на майка ми Иван, на когото съм кръстен, който до тогава не бях виждал.

Дните ни минаваха неусетно в опиянението от женитбата ни и не усетихме кога наближи времето за заминаването ми в СССР.

Тръгването беше някъде в началото на м. юли от София. Жена ми дойде да ме изпрати в София и отседнахме в едни нейни роднини. След различните формалности в Министерство на отбраната получихме задграничните си паспорти и билети за пътуване, естествено с влак. Беше 1958 г.

Раздялата с жена ми беше много тежка, но знаехме предварително за нея и дори ние нарочно решихме да се оженим преди заминаването ми. Вече минаха много години от тогава, но не съм забравил, че като всеки влюбен млад човек си мислех какво може да се случи с нас за повече от една година. Все пак се страхувах да не се появи някой съперник, макар че много вярвах на жена ми. Възникваха и други мисли, а дали няма да стане нещо с мен в Русия? И за да отпаднат всякакви съмнения, решихме да свържем съдбата си за винаги на 12 април 1958 г. По-късно се шегувахме, че не случайно 12 април стана Международен ден на космонавтиката.

И така беше поставено началото на нашето семейство с надежда за щастлив семеен живот.